

Lauksaimnieciskie demonstrējumi un to veiksmes faktori

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovāciju programmas "Apvārsnis 2020" līguma Nr. 727388 ietvaros

PLAID
PEER-TO-PEER LEARNING:
ACCESSING INNOVATION
THROUGH DEMONSTRATION

InnoFruit

PLAID		INNOFRUIT
Mācīšanās no līdzbiedriem: demonstrējumi inovāciju pieejamībai		Netehnoloģisko un tehnoloģisko inovāciju kapacitātes attīstība augļu audzēšanā un pārstrādē Baltijas jūras reģiona valstīs
2017-2019		2016-2019
12 valstis:		4 valstis:
<u>Lielbritānija</u> Beļģija Bulgārija Francija Horvātija Itālija	Latvija Nīderlande Norvēģija Polija Spānija Šveice	<u>Latvija</u> (Dārzkopības institūts) Lietuva Polija Zviedrija

DEMONSTRĒJUMU DAUDZVEIDĪBA

PLAID

- Lauksaimniecisko demonstrējumu vēsture vismaz kopš **18. gs. beigām**, jo īpaši saistībā ar lauksaimniecisko biedrību veidošanos
- Gan **formāli** reģistrētas/organizētas, gan **neformālas** prakses
- **Paraugsaimniecības/modeļsaimniecības/mācību/demonstrējumu saimniecības:**
 - Zinātniskās pētniecības saimniecības
 - Komerchsaimniecības
 - Bezpeļņas saimniecības
- Nošķirums starp **izmēģinājumiem** un **demonstrējumiem** – jaunu zināšanu/prakšu zinātniski pamatota testēšana vs. jau pārbaudītu zināšanu/prakšu demonstrēšana
- Dažādi **ierosinātāji**, **finansējuma** avoti, **mērķi**, **mērķauditorijas**, demonstrējumu **objekti**, demonstrējumu **biežums**, **formāts** utt.

KAS TIEK SAPRASTS AR DEMONSTRĒJUMU?

- **InnoFruit:** Demonstrējumi ir gan īpaši šim nolūkam organizēti demonstrējumu pasākumi, gan neformāli citu saimniecību apmeklējumi, kas tiek īstenoti ar mērķi uzskatāmā veidā sniegt zināšanas par saimniekošanas pieejām, metodēm, tehnoloģijām u.c. lauksaimniekiem noderīgām tēmām.
- **PLAID:** Demonstrējumu saimniecības ir izglītības centri pieredzē balstītas mācīšanās sekmēšanai, kas veicina jaunu vai uzlabotu saimniekošanas paņēmienu un tehnoloģiju praktisku iedzīvināšanu ar uzskatāmības un diskusiju palīdzību.

Galvenās iezīmes:

- Pieredzē balstīta mācīšanās kā zināšanu pārneses veids
- Inovāciju realizācija saimniekošanas apstākļos
- Labās prakses uzskatāma demonstrēšana

ĪSTENOŠANAS FAKTORI UN IETEKME

PLAID

RESURSI

- Infrastruktūra
- Finansējums
- Cilvēkresursi

PIEEJAMĪBA

- Ģeogrāfiskā
- Sociālā
- Ekonomiskā

PROCESS

- Metodes
- Saturs
- Mijiedarbes formas

IETEKME

- Tiešie rezultāti
- Vidēja termiņa iznākumi
- Ilgtermiņa iedarbība

SAIMNIECĪBU/ LAUKSAIMNIEKU

**Ražīgums &
ienesīgums**

Vides ilgtspēja

Dzīvotspēja

Dzīves kvalitāte

Rīcībspēja

DEMONSTRĒJUMU VEIKSMES FAKTORI (I)

- **SKAIDRĪBA** – skaidri definēts mērķis/uzdevums
- **AKTUALITĀTE** – vietējām saimniecībām aktuāls (t.sk. sezonai, lokālajiem apstākļiem atbilstošs), saistošs temats (vajadzību/problēmu savlaicīga apzināšana)
- **LIETDERĪBA** – uzskatāmi sniegti labumi saimniecību ikdienas praksēs (īstenojami, vienkārši, praktiski risinājumi)
- **FOKUSS** – viena objekta/prakses demonstrēšana vienā reizē
- **PUBLICITĀTE** – plaši pieejama informācija par demonstrējumu
- **PIEEJAMĪBA** – nodrošināta iespēja piedalīties dažāda vecuma, dzimuma, sociālā/ekonomiskā stāvokļa indivīdiem
- **IESAISTE** – agrīna mijiedarbe ar zemniekiem demonstrējuma veidošanas procesā, vietējās kopienas cilvēku iesaiste, atbildības sadale
- **ATBILSTĪBA** – demonstrējuma vietas (saimniecības) izvēle atbilstoši demonstrējuma veidam un potenciālo interesentu iezīmēm (uzticēšanās avotam!, attālums)
- **REĀLUMS** – demonstrējuma īstenošana faktiskos saimniekošanas apstākļos reālās saimniecībās
- **SAMĒRĪBA** – vienas demonstrējumu vietas samērīga izmantošana, vietu/demonstrētāju periodiska mija

DEMONSTRĒJUMU VEIKSMES FAKTORI (II)

PLAID

- **VADĪBA** – demonstrējuma vadītāja piesaiste zināšanu nodošanai interesentiem
- **KOMPETENCE** – zinošs, pieredzes bagāts un progresīvs demonstrējuma vadītājs
- **SAVĒJUMS** – vietējā kopienā cienīts, vietējos apstākļus un cilvēkus pārzinošs, tuvējā apvidū savā saimniecībā praktizējošs demonstrējuma vadītājs/asistents
- **ELASTĪBA** – iespējas pielāgot sniedzamo zināšanu saturu mācīšanās spēju un prasmju ziņā nevienmācīgai auditorijai
- **MIJIEDARBĪGUMS** – kopīgas mācīšanās un zināšanu apmaiņas veicināšana gan starp konsultantu un zemniekiem, gan pašu zemnieku starpā
- **ATVĒRTĪBA** – dalībnieku vietējo, pieredzē balstīto zināšanu uzklaušīšana un vērā ņemšana; diskusijas veicināšana
- **UZSKATĀMĪBA** – vizuālo līdzekļu plaša izmantošana demonstrējuma procesā
- **LĪDZSVARS** – jau esošu zināšanu nostiprināšanas salāgošana ar jaunu zināšanu sniegšanu; pasīvas un aktīvas mācīšanās pieeju apvienošana
- **BRĪVPRĀTĪBA** – vadītāja un dalībnieku brīvprātīga dalība
- **PAPILDINĀTĪBA** – papildu informācijas pieejamība, atbalsta pasākumi

Avots: **InnoFruit**
ietvaros rīkotā Latvijas
augļkopju pieredzes
apmaiņas brauciena (LT-
PL) dalībnieku aptauja
(Aug 2017) (n=41)

Demo saimniecība:

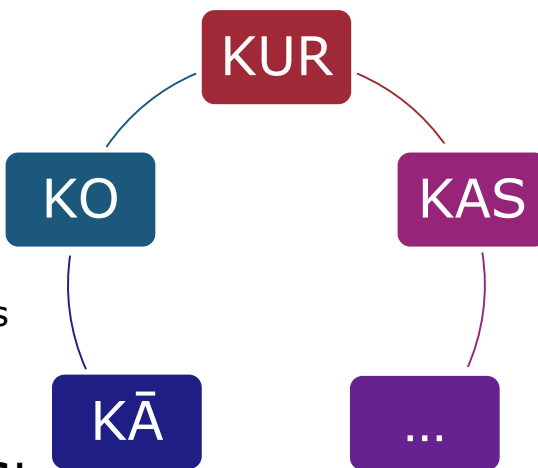
Komerčiāli un tehnoloģiski attīstīta
Seko jaunākajām tendencēm nozarē
Nodrošina plānveida/sistemātisku attīstību
Līdzšinēja sadarbības pieredze
Salīdzināms saimniekošanas mērogs

Demo objekti:

Gan rezultāts, gan process
Daudzveidība
Salīdzināmība
Tehnoloģijas pielietojumā
Izvēles ekonomiskais pamatojums
Ražošanas sistēmas izvēle

Demo process:

Prezentācija, saimniecības apskate
Praktiski demonstrējumi
Saimnieka klātbūtne
Sadalījums mazākās grupās
Brīva atmosfēra
Pietiekams laiks diskusijām
Komplicētu un naivu jautājumu
iespējamība

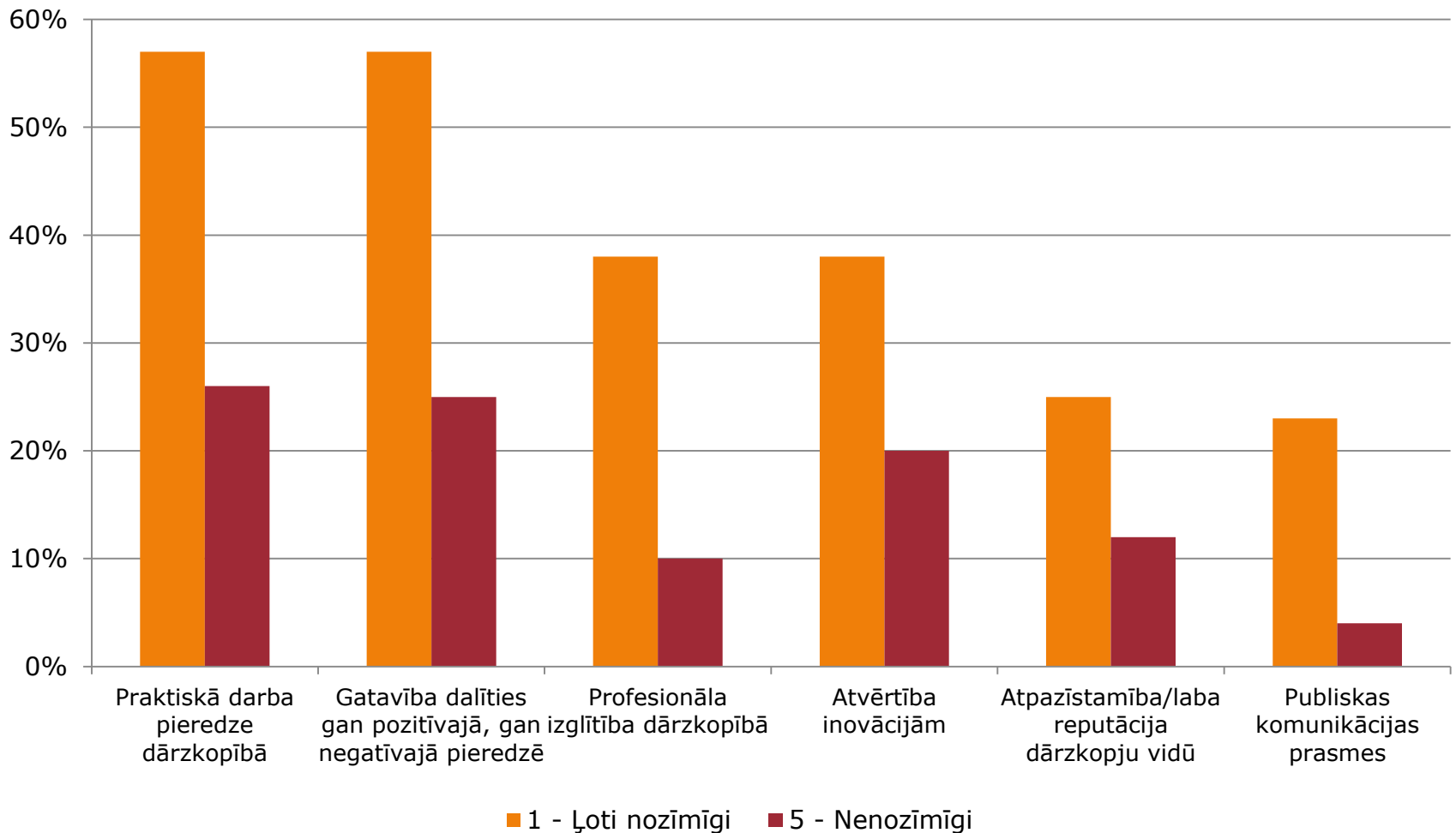
Demo veicējs:

Pieredze un zināšanas
Vadības, komunikācijas prasmes
Viesmīlība, harisma
Optimisms, humors
Redzējums uz saimniecības nākotni
Dalīšanās negatīvajā pieredzē
Pārdomāts stāstījums
Konsekvence izteikumos

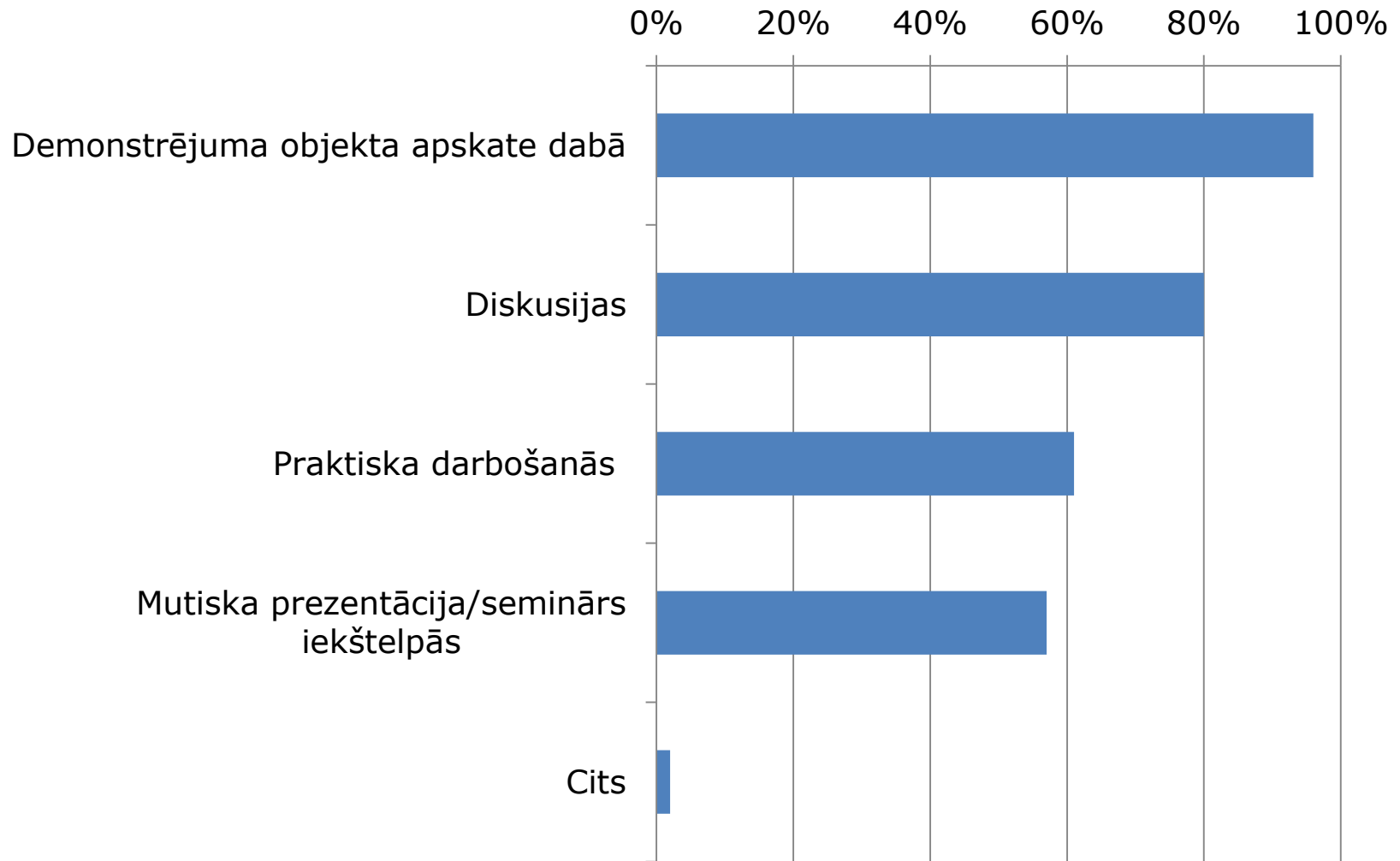
Demo infrastruktūra:

Piekluve ar autobusiem
Iekārtoti ceļi apmeklētājiem
Labi uzturēta darba vide un apkārtnē
Labi pārskatāma demonstrējuma vieta
Apskaņošana ārtelpās
Grupu apmeklējumiem piemērotas iekštelpas
Soliņi apmeklētājiem

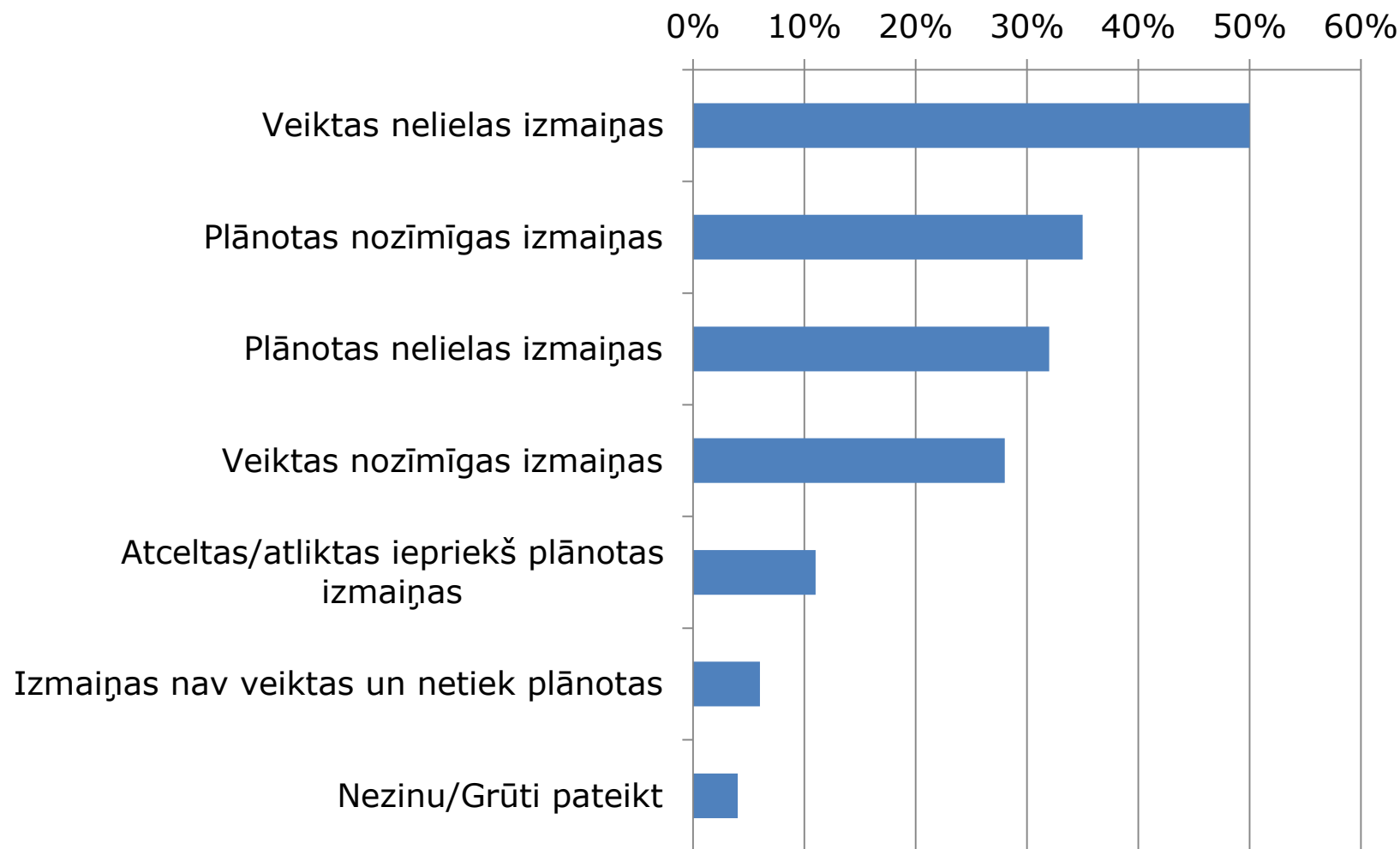
Cik nozīmīgas Jums ir šādas demonstrējumu īstenotāju raksturojošas pazīmes?

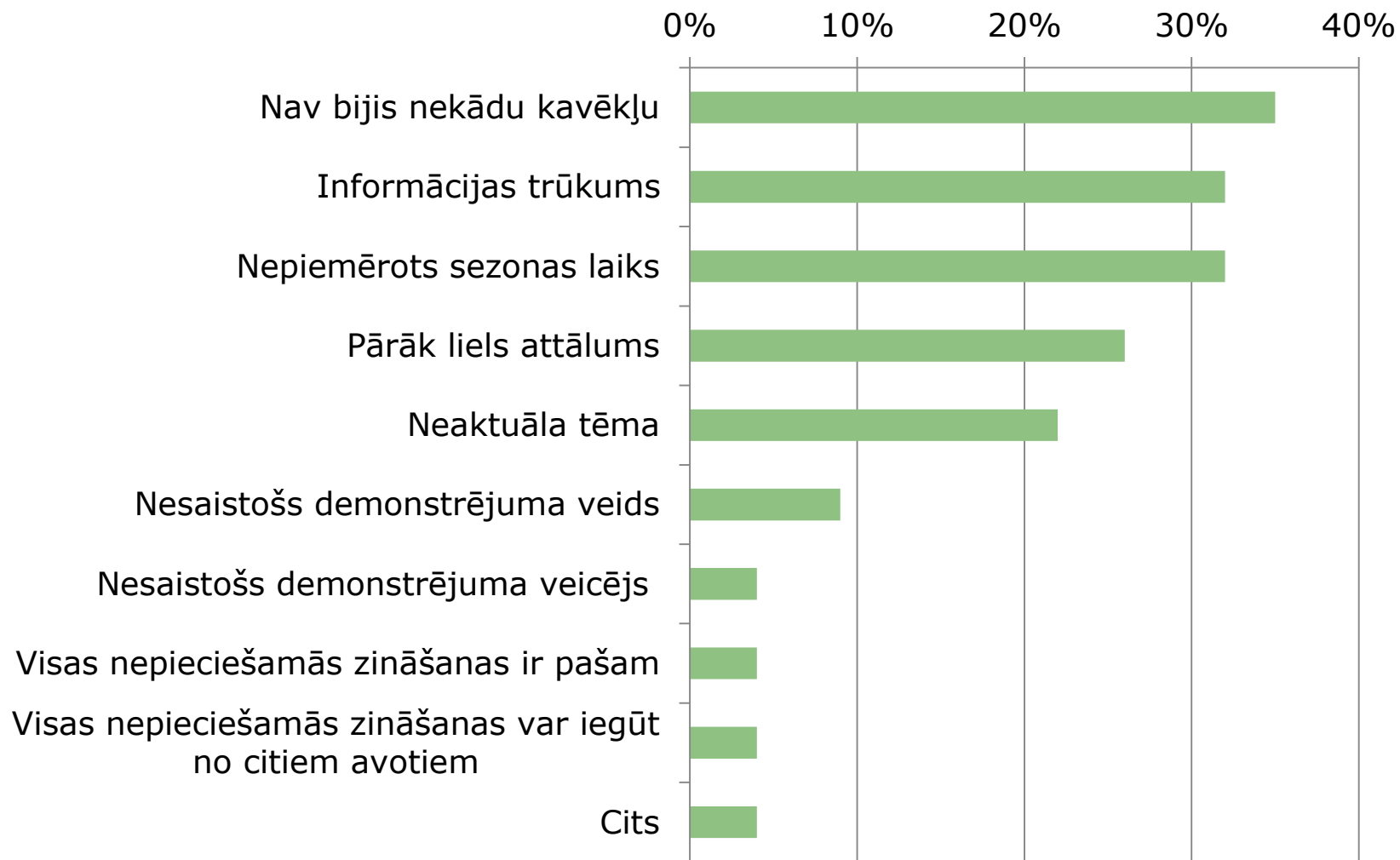
Kāda ir Jums vēlāmā demonstrējuma norise?

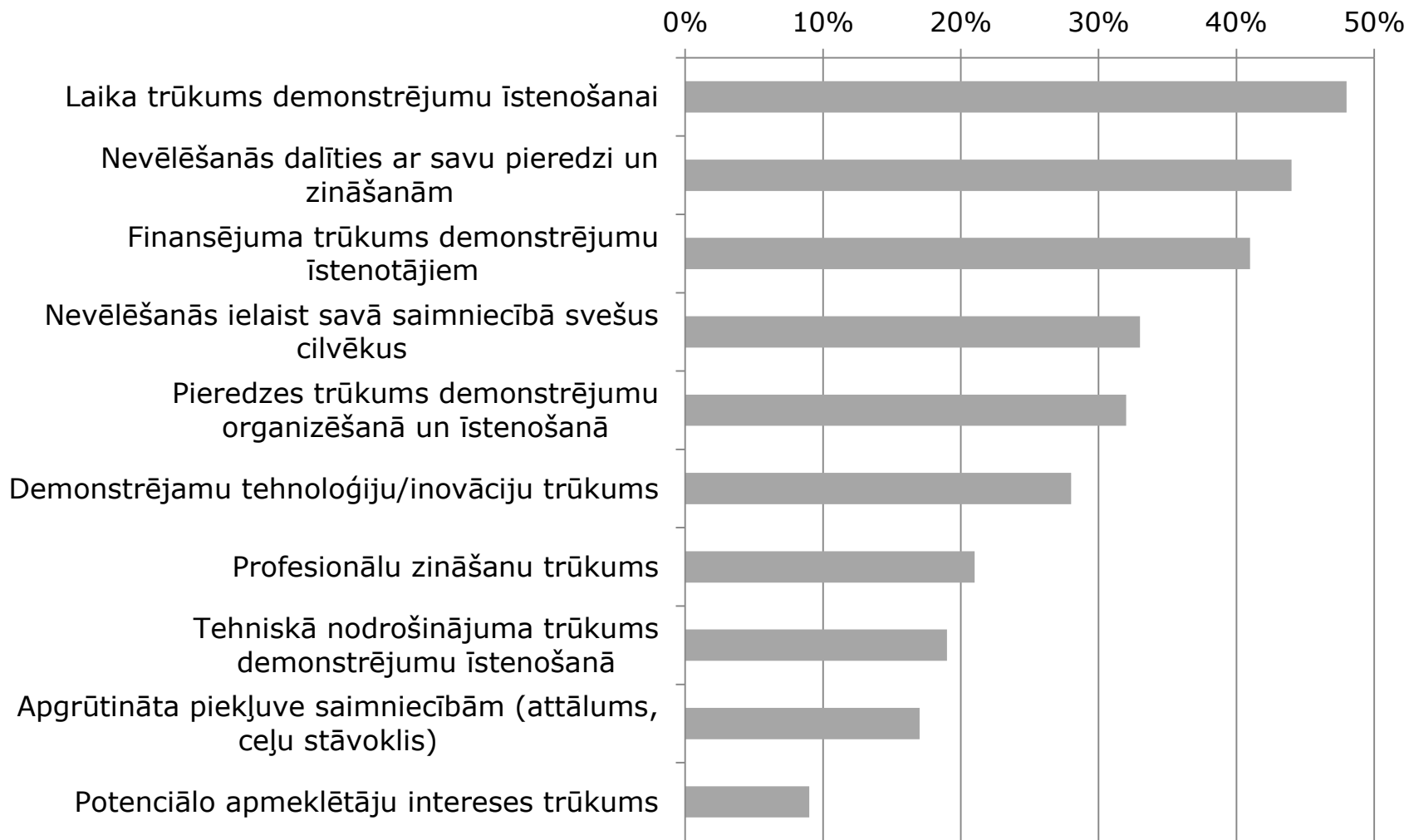
Kāda ir bijusi demonstrējuma(u) apmeklējuma(u) ietekme uz Jūsu saimniekošanu?

Kādi iemesli (ja tādi bijuši) ir Jūs kavējuši apmeklēt dārzkopības demonstrējumus Latvijā?

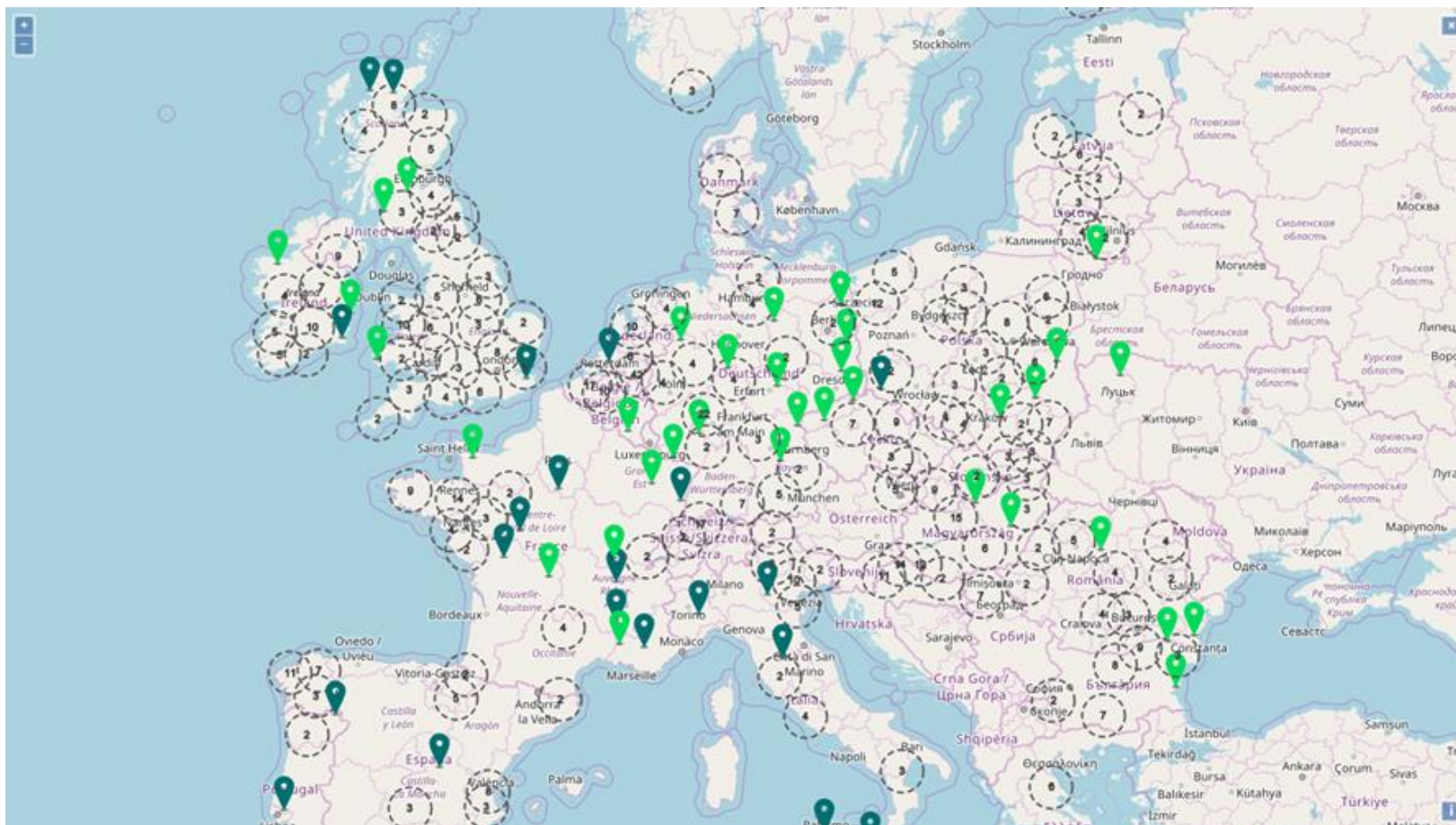
Kādi ir galvenie šķēršļi dārzkopības demonstrējumu saimniecību izveidē/darbībā Latvijā?

DEMONSTRĒJUMUS ĪSTENOJOŠO ORGANIZĀCIJU UN SAIMNIECĪBU EIROPAS TIEŠSAISTES DATU BĀZE

PLAID

Topošās datu bāzes vietne: <https://farmdemo.eu/inventory.html>

Anketu aizpildīšana (arī latviešu valodā): <https://agridemo.usc.es/>

DEMONSTRĒJUMU ORGANIZĒTĀJI LATVIJĀ

Konsultāciju dienesti

- Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs

Zinātniskie institūti

- Agroresursu un ekonomikas institūts (Stende, Priekuļi)
- Dārzkopības institūts (Dobele, Pūre)
- Latvijas Lauksaimniecības universitāte (Jelgava)
- Zemkopības institūts (Skrīveri)
- Latvijas Augu aizsardzības pētniecības centrs
- Latgales Lauksaimniecības zinātnes centrs (Viļāni)

Nevalstiskās organizācijas

- Latvijas Dabas fonds
- Fonds Latvijas lauksaimniecības attīstībai
- Latvijas Aitu audzētāju asociācija
- Zemnieku Saeima

Ražotāju kooperatīvi

- LATRAPS

TURPMĀKIE SOĻI

PLAID

- ❑ Tiešsaistes **datu bāzes papildināšana** ar Latvijas demonstrējumu organizētājiem un īstenotājiem
- ❑ Divu **demonstrējumu gadījumu padziļināta izpēte** un analīze:
 - LLKC «Zālēdāju projekts» – demonstrējumu saimniecību tīkls (lopkopība)
 - Kooperatīvs «Augļu nams» – neformālie biedru saimniecību apmeklējumi (augļkopība)
- ❑ Līdzdalība **lēmumpieņemšanas atbalsta instrumentu** un vadlīniju izstrādē

INNOFRUIT

- ❑ Līdzšinējo rezultātu apkopojums
- ❑ **Politikas rekomendāciju** izstrāde

Sīkāka informācija:

Anda Ādamsone-Fiskoviča

E-pasts: anda@lza.lv, info@bscresearch.lv

www.bscresearch.lv

www.plaid-h2020.eu